

Stödjande av barnets socioemotionella utveckling och betydelsen av kompisrelationer inom småbarnspedagogiken

En litteraturstudie

Valmire Gashi

Lärdomsprov

Det sociala området

2024

Lärdomsprov

Valmire Gashi

Stödjande av barnets socioemotionella utveckling och betydelsen av kompisrelation inom småbarnspedagogiken: En litteraturstudie.

Yrkeshögskolan Arcada: Det sociala området. 2024.

Identifikationsnummer:

9351

Uppdragsgivare:

Stiftelsen Sedmigradsky

Sammandrag:

Syftet med detta arbete är att öka kunskap och förståelse kring hur pedagoger kan stödja vänskapsrelationer samt främja delaktigheten inom småbarnspedagogiken. Frågeställningen för lärdomsprovet är: ”Hur kan pedagoger aktivt stödja vänskapsrelationer samt främja upplevelsen av delaktighet och tillhörighet inom småbarnspedagogiken?” De teoretiska referensramarna består av det lekfulla samspelet samt barnets upplevelse av delaktighet och tillhörighet. Detta arbete är en allmän litteraturstudie och arbetets analysmetod är en innehållsanalys, som följer Forsbergs & Wengströms 5 stegvisa analysmodell. Studiens resultat grundar sig på 7 vetenskapliga artiklar som finns tillgängliga i Bilaga 2. Resultaten av min studie betonar vänskapsrelationer samt upplevelsen av delaktighet avgörande på barnets socioemotionella utveckling samt välbefinnande. Genom lekinteraktioner skapas möjligheten att bygga upp vänskapsrelationer vilket i sin tur bidrar till barnets upplevelse av tillhörighet samt delaktighet, samhörighet, acceptans som bidrar och gynnar barnets utveckling samt välbefinnande. Resultatet visar att ansvaret ligger på pedagogerna för att stödja barnets delaktighet som är stark kopplat till upplevelsen av tillhörighet inom barngruppen. Genom att pedagoger främjar goda vänskapsrelationer, samt upplevelsen av delaktighet främjas barnets välbefinnande som gynnar både barnet samt samhället helhetsmässigt.

Nyckelord: småbarnspedagogik, delaktighet, vänskapsrelationer, socioemotionell utveckling, pedagoger

Degree Thesis

Valmire Gashi

Supporting children's socio- emotional development and the importance of peer relationships in early childhood education: A literature study.

Arcada University of Applied Sciences: Bachelor of Social Services, 2024.

Identification number:

9351

Commissioned by:

The Sedmigradsky Foundation

Abstract:

The aim of this degree thesis is to increase knowledge and understanding of how educators can support friendship relationships and how they can promote participation in early childhood education. The research question for the thesis is: "How can educators actively support friendship relationships and promote the experience of participation and belonging in early childhood education?" The theoretical frameworks include playful interaction and the child's experience of participation and belonging. This work is a general literature review, and the analysis method employed is content analysis, following Forsberg & Wengström's 5-step analysis model. The results of the study are based on seven scientific articles available in Appendix 2. The findings emphasize the crucial role of friendship relationships and the experience of participation in a child's socio-emotional development and well-being. Through play interactions, opportunities are created to build friendship relationships, contributing to the child's sense of belonging and participation, fostering a sense of community, acceptance, and promoting the child's overall development and well-being. The results indicate that the responsibility lies with educators to support the child's participation, strongly linked to the sense of the belonging within the child group. Through educators promoting good friendships and the experience of participation, the child's well-being is promoted, which benefits both the child and society as a whole.

Keywords: early childhood education, participation, peer relationships, socioemotional development, teachers

Innehåll

1	Inledning	4
2	Bakgrund	5
2.1	Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter	5
2.2	Styrdokument och lagar som styr den pedagogiska verksamheten i Finland	5
2.3	Det goda välbefinnande och vänskapsrelationer	6
2.4	Den goda självbilden och sociala samspelet	7
3	Tidigare forskning	8
3.1	Vänskapsrelationernas betydelse	8
3.2	Barnets sociala och emotionella kompetens	9
3.3	Barnets delaktighet och upplevelsen av tillhörighet	11
4	Syfte och frågeställning	11
4.1	Arbetslivsrelevans	12
5	Teoretisk referensram	12
5.1	Det lekfulla samspelet	13
5.2	Barnets upplevelse av delaktighet och tillhörighet	14
6	Metodik	16
6.1	Allmän litteraturstudie	16
6.2	Datainsamling och urvalskriterier	17
6.3	Analysmetod	18
6.4	Etiska aspekter	19
7	Resultatredovisning	21
7.1	Sociala relationernas betydelse för barnets utveckling samt välbefinnande	22
7.2	Delaktighet – en grundläggande rättighet	23
7.3	Pedagogens roll för främjandet av delaktighet inom barngruppen	25
7.4	Gruppindelning inom småbarnspedagogiken	27
8	Diskussion	28
8.1	Metoddiskussion	28
8.2	Resultatdiskussion	29
8.2.1	Sociala relationernas betydelse för barnet	29
8.2.2	Barnens delaktighet inom den pedagogiska verksamheten	29
8.3	Användbarhet och förslag till fortsatt forskning	30
	Källor	32
	Bilagor	35

1 Inledning

I Norden tillbringar barn en stor del av sina liv tillsammans med andra barn i daghem. Pape (2016 s.7) lyfter fram att daghemmen inte kan ses bara som en utbildningsform utan bör snarare ses som en livsform där barnet ska uppleva samvaro, delaktighet och tillhörighet.

Småbarnspedagogiken är en viktig del för barnets utveckling och lärande. Syftet med småbarnspedagogiken är att främja och stödja barnens lärande där inkludering och jämlikhet genomsyrar den pedagogiska verksamheten. Viktiga principer som utgör en grund för den pedagogiska verksamheten är alla barns rättigheter, likabehandling, jämlikhet, delaktighet och gemenskapen i sin helhet. Begreppet inkludering är omfattande som gäller varje barn inom småbarnspedagogiken, det är en värdering och ett arbetssätt att utgå ifrån vid anordnandet av småbarnspedagogiken. (Utbildningsstyrelsen, 2022:2b s.7)

Kärnan för den småbarnspedagogiska verksamheten är det lekfulla samspelet. Det lekfulla samspelet inverkar på barns välmående och dess utveckling. Genom att barn får möjligheten att samspela i lek, att utforska och ta del av olika gemenskaper påverkas barns utveckling. Upplevelsen av delaktighet och tillhörighet är det mest centrala och viktigaste, och det är något som barn behöver få uppleva för att barnets lärande samt utveckling ska främjas. (Pape 2016 s.9)

Lärdomsprovets tema valdes eftersom många forskare framhäver kompisrelationernas positiva inverkan på barnets sociala och emotionella utveckling. Bland forskarna definierar Afshordi & Liberman (2021) vänskapsrelationer som en viktig del av att vara en människa, och som är även avgörande för att navigera i denna sociala värld. I enlighet med detta framhäver Morkel & McLaughlin (2015) i sin artikel att småbarnspedagogiken fungerar som en plats där barn lär sig att interagera, skapa och bygga upp sociala relationer med både barn och vuxna genom olika aktiviteter som aktiverar och främjar både lärandet och leken i sig.

I detta lärdomsprov beskrivs gällande barnets sociala och emotionella utveckling och hur pedagogerna inom småbarnspedagogiken kan stödja kompisrelationerna genom att främja upplevelsen av delaktighet och tillhörighet inom gemenskapen.

2 Bakgrund

I detta kapitel behandlas de olika aspekter som styr den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken.

2.1 Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention, är en internationell överenskommelse om mänskliga rättigheter gällande barn. Konventionen kallas även för barnkonventionen, och den antogs av FN:s generalförsamling år 1989. I Finland har barnkonventionen satts i kraft som lag sedan år 1991. (Lastensuojelun keskusliitto, 2023; Barnombudsmannen, 2023)

Barnkonventionen framhäver barnens rättigheter, dessa rättigheter gäller varje barn som är under 18 år. Varje barn har rätt till jämställdhet, upplevelsen av trygghet, möjligheten till utbildning, samt en hälsa som bidrar till ett gott välbefinnande. Enligt barnkonventionen så baseras barnens rättigheter utifrån fyra grundläggande principer. Dessa grundläggande principer är att barn får inte diskrimineras på grund av bland annat barnfamiljens förmågor, värderingar eller bakgrund, barnets bästa ska beaktas vid alla beslut gällande barnet, barnens rätt till utveckling och rätten till ett gott liv, och barnens åsikter samt tankar bör respekteras. (UNICEF, 2023)

Vid ordnandet av den småbarnspedagogiska verksamheten ska även andra avtal eller förpliktelser som Finland förbundit sig att följa, beaktas, exempelvis FN:s konvention om barnets rättigheter bör beaktas vid planerandet och genomförandet av olika verksamheter inom småbarnspedagogiken. (Utbildningsstyrelsen, 2022:2b s.16)

2.2 Styrdokument och lagar som styr den pedagogiska verksamheten i Finland

Utbildningsstyrelsen har enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) utfärdat en guide, som beskriver hur småbarnspedagogiken ska genomföras samt hur barnens

planer och de lokala planerna för småbarnspedagogik ska utarbetas baserat på denna föreskrift. Syftet med grunderna för planen för småbarnspedagogiken är att vägleda och stödja hur småbarnspedagogiken organiseras, genomförs och utvecklas. (Utbildningsstyrelsen, 2022:2b s. 7)

Den småbarnspedagogiska verksamheten byggs på Finlands grundlag (731/1999), lagen om småbarnspedagogik (540/2018), Statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018) samt på Grunderna för planen för småbarnspedagogik. (Utbildningsstyrelsen, 2022:2b s. 8)

2.3 Det goda välbefinnande och vänskapsrelationer

Barndomen är en fas i livet som fortsätter att påverka en som vuxen genom minnen och erfarenheter från den egna barndomen. Barndomen är en del av livet och hurudan barndom man har haft som liten inverkar och påverkar starkt människans hela livscykel. För att en god utveckling i ungdomsåren ska uppnås är en trygg barndom något som bör eftersträvas. En god, säker och trygg barndom ger barnet ”verktyg” för att möta utmaningar som livet följer med. (Barn- och ungdomsetik inom social- och hälsovården 2014 s.6)

Barnets upplevelse av delaktighet och tillhörighet inverkar positivt på barnets välbefinnande som är viktigt för barnets utveckling samt lärande. (Utbildningsstyrelsen, 2022:2b s.61)

Hyson (2023) påpekar att barnets sociala och emotionella välbefinnande påverkar deras övergripande utveckling och lärande. Genom att pedagoger organiserar och strukturerar miljön för att stimulera sociala interaktioner mellan barnen främjas även barnets sociala och emotionella välbefinnande som är viktigt för dess utveckling. Små barn utvecklas och lär sig i samband med sociala relationer. Barnets och pedagogens relation är avgörande för barnets optimala utveckling, de barn som har en förtroendefull relation med vuxna är mera villiga att våga ställa frågor, pröva nya uppgifter och även uttrycka sina tankar och känslor. Hyson (2023) beskriver även att det sociala och emotionella välbefinnandet utvecklas samt främjas genom den nära relationen barnet har med pedagogen.

Genom att barn får möjligheten att interagera med andra barn och skapa sociala relationer främjas och utvecklas sociala och emotionella färdigheter. Hyson (2023) betonar att när professionella är närvarande kan detta i sin tur leda till barnets utveckling och lärande av färdigheter relaterade till empati, där även kommunikationsfärdigheterna kan utvecklas. Dessa färdigheter kan förbättras genom det lekfulla samspelet.

Enligt Whitebread et al. (2019) är vänskapsrelationerna viktiga för barnets utveckling. Vänskapsrelationer är betydelsefulla och utgör djupa band genom hela livet och har betydande roll för sociala och emotionella utvecklingen samt för välbefinnandet. Whitebread et al. (2019) beskriver att genom vänskapsrelationer kan upplevelsen av tillhörighet åstadkommas, dessa relationer ger även möjligheten att lära och utveckla de egna sociala färdigheterna som till exempel att lösa olika konflikter, att utveckla kommunikativa förmågan, samt så är vänskapsrelationerna en stor del av själva identitetsutvecklingen. Vänskapsrelationer är som sagt starkt förknippat med välbefinnandet och känslorna av glädje och säkerhet.

2.4 Den goda självbilden och sociala samspelet

Barn som har en god självbild och en god utvecklad självuppfattning har lättare att interagera i olika sociala sammanhang med andra barn. Barn med god självbild och en god självuppfattning upplever trygghet och känner sig mer bekväma i olika sociala situationer, än de barn som har en sämre självbild och självuppfattning. Självuppfattningen är nödvändig för att kunna förstå andras känslor och upplevelser, hjälpa andra samt för att kunna visa sympati. Man bör förstå sig själv och uppfattningen av den egna personen för att kunna förstå andra. Dessa kunskaper gällande självuppfattningen kan åstadkommas vid olika interaktioner med andra människor. Hwang & Nilsson (1995 s.220) beskriver att dessa kan uppnås genom det lekfulla samspelet.

Leken är den viktigaste formen för individens utveckling, alltså genom lek så utvecklar barn sitt medvetande om världen. Lindqvist (1996) hänvisar i sin text att Vygotskij anser leken som en av det viktigaste verktyget för att främja utvecklingen, där barn får möjligheten att utveckla och uttrycka sina tankar, känslor samt vilja. I leken sker det lekfulla samspelet där barnets inre känslor och tankar möts med den yttre verkligheten. (Lindqvist, 1996 s.70)

3 Tidigare forskning

I detta kapitel sammanfattas och beskrivs tidigare forskning gällande teman som är relevant för denna litteraturstudie. Olika sökningar för relevant tidigare forskning gjordes i databaser som Arcada Finna, EBSCO, Sage Journals, Google Scholar, Journal.fi.

Sökord som användes för att hitta relevant tidigare forskning var *peer-relationships*, *early childhood education*, *social development*, *emotional development*, *social competence*, *emotional competence*.

3.1 Vänskapsrelationernas betydelse

Afshordi & Liberman (2021) definierar vänskap som en grundläggande del av att vara människa. Att förstå vilka signaler som tyder på vänskap och vad vänskap innebär är avgörande för att navigera i den sociala världen. Forskarna framhäver vänskapens positiva inverkan på barns sociala och känslomässiga välbefinnande som även inverkar deras akademiska prestationer.

Liu et al., (2022) framhäver i sin forskning att barnets familjerelationer är avgörande för barns socialisering och fungerar som en grund för till exempel kompisrelationerna. Forskarna poängterar även betydelsen av kompisrelationerna för barns välbefinnande. Denna studie undersökte indirekta och direkta kopplingar mellan familje- och kamratrelationer ur ett positivt perspektiv baserat på en spillover-teori. Den direkta kopplingen visar resultaten en positiv spridningseffekt mellan mor och barn och barns sociala relationer, i denna studie lyckades inte hitta några direkta kopplingar mellan närhet mellan far och barn och barnets sociala relationer eller kompisrelationer. I denna studie kom forskarna fram till att ett barns förälder-barn-relationer (speciellt barnets relation till sin mamma) kommer att spela en stor roll över barnets kamratupplevelser. Barns relationer till sin mor är särskilt kopplat till barns kamratupplevelser jämfört med relationen till fadern, som understryker förståelsen och uppfattningen att mammor kan vara viktigare för barnets socialisering av kamratrelationer än fäder.

Brogaard-Clausen & Robson (2019) lyfter fram vänskapens betydelse för barnens utveckling, lärande och upplevelsen av ett gott välbefinnande. De relationer som vi skapar med andra är centralt i våra liv. Vi som människor är sociala varelser, och vi eftersträvar

att knyta an, att älska och bli älskad. Vänskapens natur är förknippad med positiva lekinteraktioner och aktiviteter tillsammans, och innefattar upplevelser av glädje och tillhörighet. De känslor som barn kan få ut av sina vänskapsrelationer är bland annat samhörighet, trygghet, omsorg, värme, uppmärksamhet, glädje och känslan av tillhörighet. Vänskapsrelationer gynnar positivt barnets välbefinnande, och bristen på vänskap kan upplevas negativt och påverka välbefinnandet. Upplevelser av mobbning, konflikter och känslor av svek kan negativt påverka barns välbefinnande, som därmed påverkar engagemanget och lärandet.

Även forskarna Larivière et al. (2022) understryker betydelsen av vänskapsrelationerna för utvecklingen av sociala färdigheter, som är även förknippat med livskvaliteten och den psykiska hälsan i barndomen.

3.2 Barnets sociala och emotionella kompetens

Morkel & McLaughlin (2015) poängterar att det är inom småbarnspedagogiken barn interagerar och bildar olika sociala relationer med både barn och vuxna genom olika aktiviteter som främjar lek och lärande. Den sociala och emotionella kompetensen behövs för att kunna navigera inom småbarnspedagogiken och även i olika miljöer senare i livet. Sociala kompetenser är färdigheter som stöder den sociala interaktionen mellan en person och hens miljö. Emotionell kompetens handlar om att förstå sina och andras känslor, och även att kunna uttrycka och hantera sina känslor på ett lämpligt sätt för olika situationer som kan uppkomma.

Morkel & McLaughlin (2015) beskriver social kompetens som består av många olika komponenter. Forskarna i denna studie beskriver fyra viktiga dimensioner av sociala färdigheter; färdigheter gällande lärande, efterlevnad, interpersonella färdigheter och social interaktion i grupp. Färdigheter gällande inläring avser färdigheter som är nödvändiga för att stödja den sociala interaktionen, dessa kan handla om att lära sig vara uppmärksam, att arbeta i grupp, följa vägbeskrivningar, hålla fokus eller att fortsätta med en uppgift som blivit på hälft. Medan efterlevnad avser hur barn följer regler, anvisningar samt utöva självkontroll. Interpersonella färdigheter används för att interagera samt skapa relationer med andra barn; dessa kan innefatta respekt för andra, att dela

med sig, att visa empati och samt beakta andras känslor. Slutligen syftar sociala interaktioner i grupp på att kunna samarbeta med andra i en grupp i olika sammanhang.

Morkel & McLaughlin (2015) beskriver emotionell kompetens som omfattar förmågan att uttrycka sina känslor, förmågan att reglera och hantera känslor samt medvetenhet om känslor. Barn måste kunna få möjligheten att på lämpligt sätt visa sina känslor i sociala interaktioner med andra barn och vuxna. Kunskaper kring känslor syftar på att förstå olika känslor så att barn själv kan namnge, beskriva och även känna igen känslor i sig själv och andra. När barn lär sig att känna igen och förstå olika känslor bland andra kan dessa färdigheter förbättra deras relationer. Känsloreglering däremot innebär en medvetenhet och hantering av olika känslor så att dessa kan uttryckas på ett lämpligt sätt. Forskarna i denna studie beskriver även att barn ska tillåtas att uttrycka och uppleva olika känslor.

I Kirvesniemi et al. (2019) forskning beskrivs hur pedagoger inom småbarnspedagogiken möter barnens sociala- och emotionella behov under vardagen. Fokuset i denna forskning ligger på hur och var pedagogerna möter barn samt hur pedagogerna kan stödja barnens sociala och emotionella välbefinnande. Forskarna lyfter fram vikten av sociala relationernas betydelse för barns välbefinnande. Barnets positiva välbefinnande handlar om en balans mellan psykisk, fysisk och social hälsa, som är baserad på vardagliga sammanhang och socialt umgänge, främst inom familjen men också på pedagogiska verksamheter som på daghem. Socialt- och emotionellt välbefinnande handlar om upplevelsen av ett gott välbefinnande. För att barn ska känna igen olika känslor och för att klara av utmanande situationer, behöver barn vägledning. Detta kan åstadkommas genom pedagogernas kunskaper och medvetenhet gällande olika känslors inverkan på barnets välbefinnande. Den småbarnspedagogiska verksamheten är en plats för barn att lära sig bland annat att skriva, läsa men det är även en plats för barnet att lära sig socialt och emotionellt välbefinnande, detta innebär att barn lär sig hur man leker med andra och hur man interagerar med både barn och vuxna.

Även forskarna Wang et al. (2018) betonar vikten av att stärka samt stödja barns sociala och emotionella färdigheter samt att främja och stödja dess utveckling inom småbarnspedagogiken. Positiva sociala och emotionella färdigheter anses vara en indikator för barns framgång i skolan, akademiska prestationer samt förmågan att bygga upp sociala

relationer med andra barn och vuxna. I denna forskning betonas även att just dessa skäl gör det viktigt för att tillhandahålla högkvalitativ småbarnspedagogisk verksamhet för att främja sociala och emotionella färdigheter och för att förbättra och hantera olika problem-beteenden.

3.3 Barnets delaktighet och upplevelsen av tillhörighet

Venninen et al. (2013) betonar barnens delaktighet som en mångdimensionell uppgift där pedagogerna bär ansvaret och spelar en viktig roll för att öka barns deltagandet inom småbarnspedagogiken. I denna artikel har fokuset lagts mera på befintliga utmaningar för barns deltagande och olika sätt som pedagogerna kan samarbeta inom teamet för att möta dessa utmaningar som uppkommer. Forskarna nämner flera anledningar om varför det är viktigt att stödja barns delaktighet. Enligt forskning kan barnens möjligheter till deltagande förbättra och främja barns färdigheter samt självkänsla, stödja bättre beslutsfattande och skydd samt bidra till en mer positiv politik gentemot barn. All pedagogisk verksamhet bör eftersträva barnens delaktighet för att främja och förbättra barns inlärningskompetens. Enligt Venninen et al. (2013) förbättras och främjas olika demokratiska processer samt barns rättigheter genom en deltagande miljö vars barnens röst och åsikter beaktas.

Weckström et al. (2021) beskriver upplevelsen av delaktighet ur barnets perspektiv som betydelsefull eftersom den är stark kopplat till att tillhöra samhället och de olika gemenskaperna, att bli accepterad samt viktigt för barns välbefinnande. För att öka känslan av delaktighet är det viktigt att barnen ska bli hörda, att få den stöd barnet behöver och möjligheten att uttrycka sina känslor och tankar.

4 Syfte och frågeställning

Syftet med detta lärdomsprov är att framhäva samt sprida kunskap kring barnets sociala och emotionella utveckling, samt kompisrelationernas betydelse och inverkan på barnets välbefinnande. Med pedagoger syftar jag till alla vuxna som arbetar inom småbarnspedagogiken såsom lärare inom småbarnspedagogik, socionom inom småbarnspedagogik, barnskötare och även assistenter.

Frågeställningen för denna litteraturstudie är:

1. Hur kan pedagoger aktivt stödja vänskapsrelationer samt främja upplevelsen av delaktighet och tillhörighet inom småbarnspedagogiken?

I detta lärdomsprov läggs även fokuset på hur vänskapsrelationerna kan stödjas och uppmuntras i barngruppen, och hur pedagogerna kan bidra till att öka samt främja känslan av delaktighet och inklusion inom gemenskapen.

4.1 Arbetslivsrelevans

Detta lärdomsprov ingår i projektet ”Utveckling av den småbarnspedagogiska verksamheten”. Fokuset för detta projekt ligger på temana ”Barnets socioemotionella utveckling” och ”Hur stöder man kompisrelationer inom småbarnspedagogiken”, som jag utifrån dessa utformat en lämplig rubrik som är anpassat för projektbeställningens syfte.

Det finns relativt mycket forskning gällande barnets sociala och emotionella färdigheter och dess utveckling, samt gällande kompisrelationernas betydelse för barnen och hur dessa påverkar barns utveckling. Däremot finns det inte lika mycket kring hur pedagoger inom småbarnspedagogiken i praktiken kan stödja och bygga upp vänskapsrelationer inom barngruppen. Detta är något som jag anser är viktigt att lyfta fram, eftersom vänskapsrelationerna spelar en viktig roll för barnens utveckling helhetsmässigt.

5 Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen för detta arbete baseras på tre centrala teman: Lekens betydelse och inverkan på barnets sociala och emotionella utveckling, samspelets betydelse och upplevelsen av delaktighet och tillhörighet i den pedagogiska verksamheten. Relevant forskning och teorier gällande lekens betydelse är viktigt för att förstå hur barn utvecklas samt lär sig i olika pedagogiska miljöer, och hur man kan genom leken främja och stödja vänskapsrelationer. Fokuset läggs även på delaktighetens betydelse samt hur viktigt det är för barnet att uppleva att hen hör till en gemenskap.

5.1 Det lekfulla samspelet

Inom småbarnspedagogiken har leken en central roll. Genom lek kan lärande, utveckling och ett välbefinnande främjas. För barnen är det leken i sig själv som är viktig, de kan uppleva känslan av glädje medan de leker. Barn är aktiva aktörer i leken, möjligheten för att utforska omgivningen ges, och en utveckling av sociala relationerna kan förekomma. Ett lärande främjas genom att barn leker och utforskar tillsammans med andra barn samtidigt som de utmanar de egna färdigheter och kunskaper. Leken bidrar till att barn lär sig bland annat att följa instruktioner, att följa regler samt att hantera sina känslor som handlar om att barn utvecklar förmågan att hantera och ha kontroll över sina känslomässiga reaktioner. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik, 2022 s. 35–36)

Lillemyr (2013 s.31–33) beskriver leken som en viktig del för barnen då de spenderar mycket av sin tid för att leka. Han belyser även hur viktig och betydelsefull leken är för barnets sociala och emotionella utveckling samt för barnets samspel. Genom lek framhävs och stimuleras själva utvecklingen som är viktigt för att främja lärande. Leken är en viktig del för barnets språkutveckling och sociala utvecklingen. Barnets sociala och kommunikativa kompetens kan främjas genom lek som är viktigt för barnet senare i livet och som även påverkar hur barn växer i samhället. Vänskapsrelationer kan skapas och byggas upp genom leken.

Johansson & Samuelsson (2007 s.19–20) poängterar att i barnens värld, speciellt i leken så sker det konstant förändringar, barn anpassar sig till dessa förändringar baserat på situationen. I barnens lekvärldar finns inget rätt eller fel, eftersom deltagare och sammanhang ofta förändras, vilket betyder att regler bör definieras och omdefinieras varje gång beroende på omständigheterna. Denna dynamik gör leken till en plats där ett lärande främjas och där barnen får möjligheten att utveckla kommunikativa färdigheter. Genom att barn interagerar i det lekfulla samspelet med andra lär de sig att ta in andras perspektiv, vilket gynnar och bidrar till förståelsen för hur andra tänker och känner sig.

Pape (2016 s.65–67) betonar att för vissa barn inom småbarnspedagogiken och förskolan kan upplevelsen av ensamhet förekomma. Att uppleva ofrivillig ensamhet i en stor grupp kan upplevas som ännu mer ensamt än att vara frivilligt ensam för sig själv.

Genom att professionella inom småbarnspedagogiken organiserar det lekfulla samspelet inom barngruppen ökar barnens möjlighet och upplevelse av delaktighet samt tillhörighet i både leken och barngruppen. Pape (2016) framhäver hur betydelsefull påverkan har upplevelsen av tillhörighet i lekgemenskapen för en positiv barndom. Det är viktigt att framhäva inom den lekfulla gemenskapen att det är tillåtet att göra misstag och att utforska den omgivning man befinner sig i är tillåtet.

Under de första åren av ett barns liv är den fysiska, sociala, kognitiva och emotionella utvecklingen viktigast. Barndomen är en värdefull period där det sker ständigt tillväxt och utveckling, som är en otroligt viktig period. Det framkommer i Shoaga (2015 s.185–189) artikel att barnets framtida personlighet till stor del bestäms av inlärningsförmågan och värdegrund under de första fem åren. Barnets tidiga år är betydelsefulla för senare utvecklingen och behoven som uppstår. Forskarna beskriver leken som en möjlighet att utveckla färdigheterna för att samarbeta, för att lära ut grunderna för siffror, bokstäver, färger, former genom lek. Leken ger barnet utrymme att uttrycka sig själv, att utforska olika sociala, materiella och fantasifyllda världar där barn lär sig även att hitta lösningar till de utmaningar de möter i leken. Genom leken lär barn sig att utvecklas som individer och som medlemmar i samhället. Leken förbättrar barnets kognitiva, sociala, fysiska och känslomässiga utveckling.

5.2 Barnets upplevelse av delaktighet och tillhörighet

Barnets delaktighet är något som är väldigt centralt och beskrivs utförligt i Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Barn bör ses som aktiva aktörer inom barngruppen och de ska uppleva att de blir hörda och sedda samt att dess åsikter ska beaktas i den pedagogiska verksamheten. Barnen inom småbarnspedagogiken ska ges möjligheten att påverka samt medverka situationer gällande det egna livet. (Utbildningsstyrelsen, 2023)

I en inkluderande gemenskap bör jämlikhet, och likabehandling eftersträvas samt ett främjande av delaktighet, i all planerad och genomförd verksamhet. Inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnens, vårdnadshavarnas och personalens åsikter, engagemang och olika synvinklar beaktas. För att detta ska åstadkommas behövs arbetsätt och strukturer inom daghemmet utvecklas med syfte för en mer inkluderande

gemenskap där delaktigheten kan främjas. Genom att upplevelsen av delaktighet åstadkommer, leder detta till att barn utvecklas och förstår rättigheter, lär sig att ta ansvar samt lär sig handskas med konsekvenser av olika val och beslut som barnet tar. Genom ett sensitivt bemötande och upplevelsen av att man blir hörd och sedd kan detta i sin tur leda till att barnets delaktighet stärks. (Utbildningsstyrelsen 2022:2b, s.33)

För att barn ska uppleva känslan av att de är delaktiga, att de blir hörda och sedda samt accepterade som unika individer, så är den vuxnas respektfulla bemötande viktigt gentemot barn. Att höra till en gemenskap och möjligheterna att påverka och medverka gällande sitt eget liv är avgörande för välbefinnandet. Genom att vuxna respektfullt bemöter barn kan detta leda till upplevelser av tillhörighet. (Statsrådet, 2019:8 s. 97)

Rätten till delaktighet och inflytande handlar om att alla barn ska få möjligheten att vara en del av gemenskapen, där respekt och inkludering eftersträvas. Ansvar att se till att upplevelsen av delaktighet och inflytande förekommer, ligger på pedagogerna inom småbarnspedagogiken. Rätten till delaktighet och inflytande inom olika gemenskaper handlar helt klart och tydligt om att kunna lyssna och förstå andra, att kunna samspela och respektera andra i gemenskapen som man befinner sig i. Begreppen delaktighet och inflytande handlar inte om att man bara är närvarande, utan det handlar även om att barns åsikter ska kunna påverka, alltså att barn får möjligheten att påverka och medverka inom gemenskapen. Att barn får sin röst hörd, att de blir sedda är en förutsättning för barnets välbefinnande och något som bör eftersträvas och uppnås av vuxna men även av andra barn. (Sandvik & Johannesen, 2010 s.32–33)

Heiskanen et al. (2021 s.1–3) lyfter fram i sin artikel att baserat på FN:s barnkonvention har barn rätt att uttrycka sig själva, ha åsikter och att bli hörda och förstådda. Barn har rätt att leka och känna att de tillhör gemenskapen inom småbarnspedagogiken. Delaktighet och engagemang är kompetensområden som betonas och bör synas i den dagliga pedagogiken. Aktivt och ansvarsfullt deltagande och inflytande lägger grunden för en demokratisk och även en hållbar framtid.

6 Metodik

Metodvalet för detta arbete är en allmän litteraturstudie. I detta kapitel kommer även dainsamlingen, analysmetoden samt de etiska aspekterna som är nödvändiga och som detta arbete kräver att presenteras.

6.1 Allmän litteraturstudie

Forsberg & Wengström (2015) lyfter fram att en allmän litteraturstudie även kan kallas för forskningsöversikt, litteraturöversikt eller litteraturgenomgång. Vid alla forskningar så börjar själva forskningsprocessen med en allmän genomgång av en allmän litteratur. Den allmänna litteraturstudiens syfte kan vara att skapa och skriva en motiverande bakgrund för att en empirisk studie ska genomföras eller för att redogöra för kunskapsnivån inom ett specifikt område. (Forsberg & Wengström, 2015 s.25–27)

Forsberg & Wengström (2015) beskriver även att allmänna litteraturstudier kan vara intressanta att läsa, men de kan även vara otillförlitliga vid brist på en systematisk ansats. För läkare eller/ och sjuksköterskor är det rätt vanligt att de läser bland annat böcker eller allmänna litteraturstudier för att behållas informerade gällande sina expertisområden, dock så kan detta leda till utmaningar, skribenterna kan ha haft begränsad tillgång till relevant forskning, och urvalet kan bli selektivt ifall man väljer forskning som stöder enbart de egna ståndpunkterna. Dessutom kan det även dras olika slutsatser av olika experter inom samma område. (Forsberg & Wengström, 2015 s.25–27)

I detta arbete har jag valt att utforska kring det valda ämnet genom en allmän litteraturstudie. Syftet med detta arbete är att förmedla information och sprida kunskap kring ämnesområdet. Denna forskningsmetod har möjliggjort för mig att djupt analysera samt granska relevant forskning gällande de centrala temana inom detta arbete, som barnets sociala och emotionella utveckling, delaktighetens betydelse samt vikten av kompisrelationer. Genom denna forskningsmetod eftersträvar jag att få en djup förståelse för ämnet som kan eventuellt leda till insiktsfulla slutsatser. Jag anser även att en allmän litteraturstudie är lämplig för detta arbete då jag skriver själv, och den ger mig en bred samt djup uppfattning gällande ämnesområdet. Genom att analysera, granska och utforska

material som böcker och vetenskapliga artiklar kan jag förhoppningsvis få en mer helhetsmässig syn och förståelse för ämnet och den forskningsfrågan som jag har.

När forskningsfrågan och syftet med arbetet formulerats och beskrivits, bör forskaren välja den forskningsmetod som är lämpligast för arbetet. Det finns en viktig skillnad mellan kvalitativa och kvantitativa metoder, och det är viktigt för forskaren att urskilja dessa ifrån varandra. Kvalitativa metoder är lämpligast när syftet med forskningen är att utveckla ny kunskap samt att få en djupare förståelse inom ämnesområdet, medan kvantitativa metoder är mera strukturerade och kan vara lämpliga då målet med forskningen är att beskriva omfattningen av ett fenomen. (Jacobsen, 2007 s. 15–16)

För att nå de eftersträlvade slutresultaten för min forskningsfråga är det kvalitativa metodvalet lämplig för att uppnå dessa mål. Genom en allmän litteraturstudie med kvalitativa metoder är jag positivt övertygad om att detta tillvägagångssätt kommer att ge mig möjligheten att utveckla samt fördjupa förståelsen inom ämnet som är viktigt med tanke på arbetets syfte som är att förmedla information och kunskap gällande ämnesområdet.

6.2 Datainsamling och urvalskriterier

Vid datainsamlingen för denna litteraturstudie användes det tillförlitliga vetenskapliga databaser. Sökningar för relevant forskning gjordes i databaserna Arcada Finna, EBSCO, Sage Journals, Springer Link, och Journal.fi. Som sökord har ”friendship”, ”peer relationships”, ”participation in early childhood education”, ”belonging and being”, ”friendship development”, ”early childhood education”, ”participation” och ”wellbeing in early childhood education” använts. I bilaga 1 redogörs tydligt de sökord som genererat de artiklarna som inkluderades och som var mest lämpliga för detta arbete.

Vid datainsamlingen har artiklar publicerade efter år 2010 använts, för att forskningen ska vara relevant och aktuell. Artiklar skrivna på engelska, svenska eller finska har använts, artiklar som är skrivna på andra språk än de ovannämnda har exkluderats. Datainsamlingen för detta arbete är referensgranskade (peer-reviewed) som är tillförlitlig forskning. Fokuset för datainsamlingen har legat på att leta efter artiklar som varit

relevant till arbetets syfte. I Bilaga 1 framhävs tydligt och konkret de sökord som användes för att hitta de artiklar som var mest lämpliga och relevanta för detta arbete.

Tabell 1: Inklusions- och exklusionskriterier

Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Artiklar skrivna på engelska, svenska eller finska	Artiklar skrivna på andra språk än engelska, svenska och finska
Artiklar publicerade år 2010 eller senare	Artiklar publicerade före år 2010
Artiklar som berör de centrala temana i arbetet, socioemotionella utveckling, barns kompisrelationer och/eller barns delaktighet	Artiklar som inte är relaterade teman om socioemotionella utveckling, barns kompisrelationer och/eller barns delaktighet
Referensgranskade forskningar (Peer-reviewed)	Inte referensgranskade forskningar
Vetenskapliga artiklar	Otillförlitliga källor
Tillförlitlig databas	Otillförlitlig databas
Artiklar i fulltext	Artiklar som inte är i fulltext

6.3 Analysmetod

Ett vetenskapligt analysarbete handlar om att man delar upp det fenomen som man forskar och undersöker i mindre delar och därefter analyserar man dem individuellt. Efter analysfasen så uppnås syntesen, detta betyder att man lägger ihop de mindre delarna till en helhet. (Forsberg & Wengström, 2015 s. 151)

Analysen bör presenteras på ett sätt som gör det möjligt att följa granskningsprocessen. Det är både viktigt och nödvändigt att analysera resultaten i en systematisk litteraturstudie med hänsyn till varje enskild artikels individuella bevisvärde. Denna typ av analysmetod vidareutvecklas för att indikera vilka studier som har svagt, måttligt eller starkt bevisvärde. Om möjligt bör en metaanalys genomföras. I systematiska litteraturstudier som endast omfattar kvalitativa ansatser genomförs i stället en metasyntes. (Forsberg & Wengström, 2015 s. 152)

Vid användning av innehållsanalys som en analysmetod är det grundläggande arbetssättet att forskaren ur ett systematiskt och stegvist arbetssätt klassificerar data för att kunna

hitta samt identifiera mönster, teman där de eftersträvade målet är att beskriva och kvantifiera specifika fenomen. (Forsberg & Wengström, 2008 s. 150–151)

Analysmetoden i detta arbete är som sagt en innehållsanalys. Forsberg & Wengström (2015) beskriver 5 steg för hur en innehållsanalys stegvis bör göras. *Steg 1*, handlar om att man läser igenom de vetenskapliga artiklarna för att bekanta sig med materialet och för att analysera hela texten flera gånger. *Steg 2*, ska man förstå innebörden i hela texten och skapa koder för det som beskrivs i texten. *Steg 3*, förvandlar man koderna som man skapat i olika kategorier. *Steg 4*, funderar man ifall kategorierna kan sammanfattas till ett individuellt tema eller till flera teman. Sist och slutligen, *Steg 5*, ska resultatet tolkas samt diskuteras. (Forsberg & Wengström, 2015 s. 151–155)

Bild 1. Forsberg & Wengström (2015) 5 stegvisa analysprocess för en innehållsanalys.

I detta arbete har jag följt Forsbergs och Wengströms (2015 s.153) 5 stegvisa analysprocess i min innehållsanalys. Jag har läst och bekantat mig med de artiklar som jag ansett varit lämpliga för arbetets frågeställning. Jag har läst igenom de vetenskapliga artiklarna flera gånger för att verkligen förstå innebörden och för att kunna kartlägga samt skapa koder till olika kategorier. Därefter har jag sammanfattat kategorierna till olika teman som jag ansåg är lämpligast med tanke på artiklarnas likheter och skillnader. Sist och slutligen reflekterade jag över de vetenskapliga artiklarnas innebörd samt tolkade och diskuterade slutresultaten som jag uppnått.

6.4 Etiska aspekter

För detta examensarbete har Arcadas och TENK:s riktlinjer för god vetenskaplig praxis följts. (Forskningsetiska delegationens publikationer, 2023; Arcada, 2022)

Innan man börjar med en systematisk litteraturstudie bör etiska överväganden och aspekter utgöra grundläggande principer. Det har beskrivits samt publicerats riktlinjer där de tydligt kommer fram att fusk och ohederlighet inte är acceptabelt inom forskning. Begreppen ohederlighet och fusk beskrivs som plagiat av andras arbete, att använda material utan korrekt källhänvisning, att snedvrída själva forskningsprocessen på annat sätt som att exempelvis inkludera eller exkludera data felaktigt eller genom falska data som förvränger tolkningen eller resultatet. (Forsberg & Wengström, 2015 s.59)

I olika undersökningar så är det rätt vanligt att man tränger sig in i enskilda individers privata liv. Detta kan leda till ett etiskt dilemma som forskaren hamnar handskas med. När man undersöker något visst fenomen i olika forskningsarbeten finns det tre grundläggande etiska krav som man bör eftersträva att uppfylla; dessa handlar om *informerat samtycke*, *krav på skydd av privatlivet* och *krav på korrekt återgivning*. (Jacobsen, 2007 s.21)

De ovannämnda kraven kan vara utmanande att uppfylla helt och hållet i en forskningsprocess, Jacobsen (2007 s.28) betonar att de etiska övervägandena bör prägla över hela forskningsprocessen, och man bör ha dessa krav i bakhuvudet även vid sina metodologiska val.

Enligt de europeiska forskningsetiska anvisningarna är tillförlitlighet, ärlighet, uppskattning och ansvarstagande grundläggande principer för god vetenskaplig praxis. (Forskningsetiska delegationens publikationer, 2023 s.12, Arcada, 2022)

Jag har varit ärlig, och även ansvarsfull i detta arbete och jag har varit noggrann med att använda vetenskapliga samt tillförlitliga källor. Jag har även varit väldigt noggrann med att korrekt hänvisa till källorna och den data som jag använt mig av för denna forskningsprocess. Jag har lagt tillräckligt med tid för att jag ska förstå och bearbeta all den information som jag använt mig av för detta arbete. Jag har ägnat extra tid på att verkligen förstå innebörden av den data jag använt mig av, eftersom varken svenska, finska eller engelska är mitt modersmål. De slutresultat som jag har uppnått har jag presenterat samt redovisat på ett ärligt och korrekt sätt utan att förfalska eller snedvrída resultaten.

7 Resultatredovisning

I detta kapitel redovisas resultaten från min innehållsanalys. Forskningsfrågan för detta arbete är; *Hur kan pedagoger aktivt stödja vänskapsrelationer samt främja upplevelsen av delaktighet och tillhörighet inom småbarnspedagogiken?* Artiklarna har jag numrerat från 1–7 och de hittas längst nere i bilagor som Bilaga 2. Jag har även skapat koder samt kategoriserat allt material i fyra övergripande teman för att tydliggöra samt underlätta förståelsen av de resultat som jag framkommit till, som jag även beskrivit i Tabell 2 tydligt gällande granskningsprocessen av mitt material.

Tabell 2. Koder, kategorier och teman från innehållsanalysen.

Koder	Kategorier	Övergripande teman
Vänskapsrelationer Personliga erfarenheter Sociala interaktioner Social utveckling Inkluderande miljö	Barnets personliga samt sociala utveckling	Sociala relationernas betydelse för barnets utveckling samt välbefinnande
Delaktighet Socio kognitiva utveckling Delaktighetskultur Barnens rättigheter Tillhörighet Lärande gemenskaper	Upplevelsen av delaktighet och tillhörighet inom gemenskapen	Delaktighet – en grundläggande rättighet
Närvaro Delaktighetsfrämjande verksamhet Pedagogens ansvarsfull Goda relationer mellan pedagog och barn Engagerade pedagoger	Professionellt pedagogiskt arbete	Pedagogens roll för främjandet av delaktighet inom barngruppen

Lunchmåltider Givande samlingsstunder Tillhörighet och samhörighet Sociala interaktioner	Gemensamma meningsfulla stunder inom barngruppen	Gruppindelning inom småbarns- pedagogiken

7.1 Sociala relationernas betydelse för barnets utveckling samt välbefinnande

Barn spenderar mycket tid inom småbarnspedagogiken där de interagerar med vänner, samt andra vuxna. Dessa vänskapsrelationer har en stor inverkan på barnets utveckling. Perioden från födsel till 8 års åldern är en viktig tid i ett barns liv, det är nämligen en period där de tidigare erfarenheter av vänskapsrelationer påverkar barnets utveckling starkt även senare i framtiden. Den tidiga perioden av barnets liv, lägger grunden för välbefinnandet, hälsan, utvecklingen samt lärandet. De vardagliga upplevelserna är kopplade till mentala utvecklingen och utgör grunden för den sociala interaktionen, självkänndomen samt formandet av identiteten (1, 4, 7)

Under den tidiga barndomen är de sociala relationerna avgörande för en känsla av tillhörighet. Känslan av tillhörighet kan uppfyllas genom barnets upplevelser av respekt, acceptans, bekräftelse samt inklusion inom gemenskapen. (1, 3)

I resultaten framkom det att barn som har positiva erfarenheter av sociala relationer är mer sannolikt engagerade, mer benägna att dela med sig idéer och bidra på olika sätt i olika sammanhang. Sociala relationer spelar i synnerhet en stor roll vid utvecklingen av barnets sociala färdigheter. Dessa relationer blir som sagt en viktig del under hela barndomen som kan påverka hur barnet ser på sig själv, och även påverkar barns beteende samt attityder. Dessa positiva sociala relationer som är präglade av en positiv och trevlig miljö, där pedagogerna tar hänsyn till barnens perspektiv samt är lyhörda för barnets emotionella utveckling, är starkt kopplade till barn med högre sociala färdigheter samt för barn med lägre problembeteenden. Miljön som barnet befinner sig i och barnets personlighet är direkt kopplade till varandra. Barnet bör betraktas i relation till sina sociala relationer samt attityder mot omgivningen. (1, 7) Sociala relationer är viktiga för barns utveckling, även en normal social utveckling kan vara utmanande att uppnå vid brist på

sociala relationer. Denna brist av relationer under barndomen har långsiktiga konsekvenser, som påverkar mentala hälsan även i tonåren. (1)

Sociala relationer och det lekfulla samspelet främjar barnets lärande samt utveckling i den tidiga barndomen. Barnets lärande är en process som genomsyras av sociala relationer. Att skapa samt bygga upp en person med starka känslor av ett gott välbefinnande och trygghet är en personlig, social samt pedagogisk process. (1, 7)

Tidiga anknytnings erfarenheter påverkar barnets sociala färdigheter samt spelar en stor roll vid barnets utveckling av aggression och antisocialt beteende. Dessa erfarenheter påverkar vem barnet blir, speciellt föräldrar-barn anknytningen påverkar upplevelsen av trygghet samt påverkar hur barnet agerar och är bland andra människor. (7)

Resultaten tyder på några centrala och viktiga element för att utveckla en känsla av gemenskap. Dessa grundläggande principer inkluderar medlemskap där det handlar om att hitta sin egen plats i gemenskapen samt att bygga vänskapsrelationer, förmågan att komma överens om gränser samt känslan av inklusion. Medlemskap handlar om att man upplever att man hör till gruppen samt att man är en del av den. Delad känslomässig anknytning handlar om upplevelsen av samhörighet genom ömsesidiga relationer, att man är engagerad i positiva interaktioner, möjligheten att delta i gemensamma aktiviteter, samt att leka tillsammans och ha roligt tillsammans. (4)

7.2 Delaktighet – en grundläggande rättighet

Delaktighet är en grundläggande rättighet som berör alla barn runtom i världen. Delaktighetens betydelse och vikten av att uppleva delaktighet har fått en ökad uppmärksamhet i samhället. Resultaten tyder på att delaktigheten är något som bör eftersträvas samt främjas redan från tidig ålder, speciellt är delaktigheten inom småbarnspedagogiken oerhört viktigt. Deltagande i olika sociala sammanhang och situationer ger en grund som främjar andra rättigheter, som stärker barnets socio kognitiva utveckling som inverkar positivt på barnets välbefinnande som gynnar även samhället. (2)

Upplevelsen av delaktigheten är något som beskrivs som grundläggande mikrosystem för barnets utveckling, och barn bör få möjligheten att delta i alla frågor samt beslut som påverkar dem. Inom småbarnspedagogiken innefattar delaktighet barnets involvering att fatta egna beslut, detta gäller även barns möjlighet att uttrycka sina idéer, att göra exempelvis beslut gällande när, var och med vem de vill leka. (2, 6)

Att ha någon att leka med, att umgås med andra som man trivs med är positiva upplevelser av vänner som tyder på att man hör till en kamratgrupp och gemenskap. Dessa sociala och meningsfulla relationer har en otroligt stor inverkan generellt på människans välbefinnande samt upplevelsen av tillhörighet. Dessa relationer samt upplevelser påverkar hur vi som människor agerar, tänker och känner på många olika sätt i olika sammanhang. (5)

När barnet upplever att hen hör till gemenskapen, åstadkommer känslorna av samhörighet och tillhörighet som bidrar samt ökar barnets välbefinnande inom småbarnspedagogiken. Dessa positiva erfarenheter av att man känner att man hör till och är en del av gemenskapen, är betydelsefulla för barnet. (3, 5) Dock så framkom det i mina resultat att där tillhörighet finns, finns även utanförskap. Utanförskap är någonting som förekommer rätt ofta i det sociala samspelet, dessa negativa upplevelser kan följa med negativa konsekvenser för barnets välbefinnande i vuxen ålder. (5)

När barn samspekar med andra skapar de sin egen kamratkultur, det vill säga de utformar sitt eget sätt att vara vänner på. Hur barn samspekar med andra påverkas även av deras lek och lekrutiner. Barnen formar det lekfulla samspelet i sig själva, men pedagoger samt samhällets normer påverkar hur barn interagerar och samspekar med varandra. (5) Genom att barn får möjligheten att delta i olika sammanhang, upplever sociala interaktioner med bland annat vänner, föräldrar och pedagoger utvecklar barn förmågan att uttrycka sig. Hur dessa sociala relationer och interaktioner gestaltar sig påverkar barnets utveckling. Varje interaktion under barndomen kan antingen främja gemenskapen eller förstöra den. (3)

7.3 Pedagogens roll för främjandet av delaktighet inom barngruppen

Pedagoger inom småbarnspedagogiken bör skapa en trygg miljö där demokrati, inklusion och samarbete är centrala värderingar och aspekter som bör eftersträvas. I en trygg miljö ska varje barn respekteras och det ligger på pedagogens ansvar att se till att dess röst blir hörd och att barnets åsikter samt funderingar kommer fram. (3, 2)

Småbarnspedagogiken ska vara ett ställe där varje aktör ska få en möjlighet att delta, påverka samt medverka inom gemenskapen hen befinner sig i. Genom att man skapar en kultur av delaktighet där alla aktörer blir respekterade, utvecklas först och främst delaktigheten samt bidrar detta även till att barnets rättigheter uppfylls samt genomförs. (3, 2)

Förutsättningar samt möjligheter ska ges till barnet för att uttrycka sina känslor samt val, och detta kan åstadkommas genom pedagogens stöd samt med tillräcklig information gällande situationen som barnet befinner sig i. Barnet behöver förstå situationen för att kunna fatta egna beslut. Barnet ska uppmuntras till självinitierade handlingar, där de även får möjligheten att påverka den pedagogiska verksamheten som är avgörande samt viktigt för barnets deltagande. Pedagogens positiva attityd samt bemötande gentemot barnets självinitierade handlingar är avgörande för främjandet av barnets deltagande. Barn bör betraktas som individer med handlingskraft där de ska bli respekterade i en miljö vars röster blir hörda. (2, 6)

Delaktigheten främjas genom goda relationerna mellan pedagog samt barn, där dessa relationer präglas av respekt, värme, bekräftelse, samhörighet samt hänsyn gentemot varandra. Vid stödjande av barnets delaktighet främjas barnets utveckling som inverkar positivt på barnets välbefinnande som är även en investering för framtiden. (2)

Det framkom tidigare i mina resultat att ett utanförskap förekommer rätt ofta inom småbarnspedagogiken. Resultaten tyder även på att pedagoger inte är lika närvarande i barnens lek som de skulle behöva vara. Utanförskap i vänskapsrelationerna sker oftast när pedagoger inte är närvarande. Utevistelsen i den finska småbarnspedagogiska verksamheten är tid för fria aktiviteter, det är en viktig stund för barnets lek samt interaktion, men det är också en tid då utanförskap förekommer som mest. På grund av större utrymme ute

i naturen, så placeras pedagoger längre från barnens interaktion på grund av behovet av att ha kontroll över barnen, på detta sätt förekommer utanförskap bland barnen då pedagoger inte är närvarande och interaktionen blir osynlig för pedagogerna. (5)

Genom att pedagoger är mera engagerade i barnens vardagliga aktiviteter, mera närvarande samt lyhörda, främjas lekfärdigheter som eventuellt leder till social, kognitiv och språklig tillväxt. När pedagoger inte interagerar med barn i det lekfulla samspelet förloras möjligheten för att främja barnens språk samt lärande men även ett utanförskap kan förekomma då pedagoger inte är närvarande i det lekfulla samspelet. (5, 7)

Resultaten tyder på att det är pedagogen som har en avgörande samt betydelsefull roll i att stödja utvecklingen av barns kompetenser samt förmågor och deltagande färdigheter. Pedagogens aktiva lyssnande och närvaro behövs för att stödja barnets engagemang och för att upplevelsen av delaktighet ska förekomma inom barngruppen. För att kunna stödja barnets utveckling samt lärande, behövs det lyhörda vuxna som är närvarande och som förstår barnets beteende, intressen samt olika sätt att kommunicera. För att stödja och utveckla deltagandet inom småbarnspedagogiken behöver pedagoger skapa först och främst förutsättningar samt en trygg miljö som ger möjligheten för delaktighet. För att kunna stödja barnets utveckling samt delaktighet behövs kunskaper kring dessa teman för att kunna bygga upp en miljö som motsvarar barnens behov samt önskemål. Pedagogens närvaro samt lyhördhet är ett bra sätt för att kunna samla information för att förstå barnets perspektiv och behov. Kvalitativa interaktioner mellan pedagog och barn skapas genom smågruppsverksamhet, vilket ger pedagogen möjligheten att skapa och bygga upp en relation för att kunna förstå barnets perspektiv samt behov för att kunna främja upplevelsen av delaktighet. (3, 6, 7)

När barnets deltagande inom den pedagogiska verksamheten eftersträvas främjas barnets förmågor till socialt lärande som bidrar till att barnen kan skapa samt bygga upp vänskapskulturer och vänskapsrelationer. (6)

Slutligen så bör en pedagog ständigt reflektera och utvärdera sina arbetssätt samt perspektiv gällande delaktighet, genom detta kan olika strategier skapas för att stödja samt främja barnets deltagande som är viktigt samt avgörande för barnets utveckling. Genom

att skapa trygga miljöer, att vara en lyhörd pedagog som förstår sig på barnet skaps möjligheten för deltagande inom småbarnspedagogiken. (6)

7.4 Gruppindelning inom småbarnspedagogiken

Att skapa en trygg plats för barnen ger det känslor av tillhörighet, resultaten tyder på att gemensam stund i stora grupper kan vara utmanande då olika situationer som barnen inte accepterar kan uppstå, vilket inverkar negativt på barnets upplevelser av att bli hörd och förstådd. Däremot inlärningsupplevelser i små grupper förbättrar samt främjar en god relation mellan barnet och pedagogen, som ger möjligheten för pedagogen att vara lyhörd för barnet. Genom att pedagogen ger barnet individuell uppmärksamhet främjas engagemang som bidrar till barns lärande samt utveckling. Kvalitativa interaktioner skapas mellan barn och pedagog i små grupper. (3)

Pedagoger bör skapa olika verksamheter samt situationer av både små och stora grupper för att främja olika lärandemöjligheter. I stora grupper får barn olika sociala situationer där de kan observera, lyssna, interagera samt utveckla sina kommunikativa förmågor. Gemenskap består av olika människor, olika språk, samt sätt att interagera. Genom stora grupper lär barn sig att respektera olika synsätt samt olika perspektiv på livet, samtidigt som mångfalden utvecklas. För att främja upplevelsen av tillhörighet är gemensamma samlingsstunder något som bör beaktas vid ordnandet av den pedagogiska verksamheten, då det är en stund där barnen interagerar tillsammans, en stund där barnet blir hörd samt sedd. (3, 4)

Inom småbarnspedagogiken kan det vara utmanande att organisera till exempel lunchen och att ta hand om barnens kläder. Medan pedagogen håller på med dessa uppgifter, sitter barnen oftast och väntar. Mina resultat indikerar att pedagogen bör ta tillvara på dessa tillfällen för att exempelvis att diskutera tillsammans med barnen, eller skapa trevliga gemensamma stunder inom barngruppen. Det är just i dessa ögonblick då barn har möjlighet att interagera med vuxna, som upplevelsen av tillhörighet, samhörighet och barnets känsla av att vara en del av gemenskapen kan skapas. (4)

8 Diskussion

I detta kapitel diskuterar jag kring metodvalet och resultaten, reflekterar över själva arbetsprocessen och slutligen ger jag rekommendationer till fortsatt forskning.

8.1 Metoddiskussion

I detta arbete har jag använt mig av en allmän litteraturstudie för att öka kunskap gällande hur pedagoger kan stödja vänskapsrelationer samt främja barnets upplevelse av delaktighet inom småbarnspedagogiken. Metodvalet för detta arbete visade sig vara mest lämpligast då det fanns relativt mycket forskning och material kring dessa ämnen, som gav mig resultat som är relevant samt aktuellt.

Jag har ägnat mycket tid för detta arbete, och har analyserat olika material av flera olika databaser (EBSCO, Journal.fi, Springer Link, samt Sage), eftersom jag djupdykt i olika databaser och material gav det mig en bredare och mer omfattande förståelse kring det valda ämnet. Eftersom jag använt mig av olika databaser anser jag att jag har fått en tillräckligt omfattande överblick kring mitt tema.

Själva arbetsprocessen har framskridit relativt bra, det som var dock lite utmanande för mig var att hitta rätt sökord för att hitta relevanta artiklar. Med tanke på att mitt modersmål är annat än svenska, engelska, eller finska så har det varit extra utmanande att översätta, analysera samt verkligen förstå de material som använts för detta arbete.

Forsbergs & Wengströms (2015) 5 stegvisa analysmodell har varit en bra och lämplig teknik för genomförandet av min innehållsanalys. Denna analysmodell har hjälpt mig att verkligen förstå innebörden i artiklarna som jag därefter har kunnat kategorisera till de mest övergripande temana.

I början hade jag svårigheter med att komma igång med arbetet mest på grund av att jag skrev arbetet ensam, och det var även utmanande för mig att avgränsa då det finns mycket intressanta ämnen gällande barnet och dess utveckling. Andra utmaningar som jag stött på under arbetsprocessen, är den begränsade tiden jag haft för skrivandet, som har stressat mig med tanke på att jag skrivit arbetet ensam. Dessa utmaningar har hindrat samt begränsat min möjlighet att fördjupa mig i flera olika ämnen som berör barn

och barnets utveckling. Som ensam skribent upplevde jag svårigheter att fördjupa mig i flera olika ämnen som jag velat, då tiden samt brist på resurser begränsade mig. Detta arbete har trots utmaningarna, gett mig en fördjupad förståelse för hur barn fungerar samt vad vi som pedagoger bör beakta samt eftersträva inom den pedagogiska verksamheten för att stöda barnet helhetsmässigt.

8.2 Resultatdiskussion

I denna del diskuterar jag närmare de resultat jag kommit fram till och återkopplar detta arbetes tidigare forskning samt teoretiska referensramar, nämligen Lekens betydelse och det lekfulla samspelet och Barnets upplevelse av delaktighet och tillhörighet.

8.2.1 Sociala relationernas betydelse för barnet

Positiva vänskapsrelationer gynnar och bidrar positivt barnets välbefinnande, lärande samt utveckling. Vänskapsrelationerna inverkar även på barnets sociala färdigheter. Vänskap handlar om att trivas bland vänners närvaro, att man upplever glädje med de man umgås med. Genom lekinteraktioner skapas vänskapsrelationer som kan ge barnet upplevelsen av tillhörighet, samhörighet, bekräftelse, uppmärksamhet som gynnar barnets sociala och emotionella färdigheter, samt barnets utveckling. (Brogaard-Clausen & Robson 2019, Afshordi & Liberman, 2021, Liu et al., 2022, 7)

Resultaten påvisar att vänskapsrelationerna är otroligt viktiga för barnet, och det är något som bör eftersträvas inom den pedagogiska verksamheten. Genom interaktioner inom småbarnspedagogiken lär barn sig att bland annat samarbeta, att respektera varandra. Sociala och emotionella färdigheter utvecklas i samband med sociala relationer. Sociala relationer som ovan beskrevs, är viktiga för barnets utveckling. Vid brist av sociala relationer påverkas barnets välbefinnande, samt mentala hälsa även senare i livet. För ett främjande av barnets lärande, utveckling samt delaktighet bör det lekfulla samspelet samt vänskapsrelationerna eftersträvas inom barngruppen. (1, 3, 4, 5, 7)

8.2.2 Barnens delaktighet inom den pedagogiska verksamheten

I Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2022:2b) beskrivs barnets delaktighet utförligt och varje barn ska få uppleva att hen blir hörd samt sedd. Barnet ska få

möjligheten att själv fatta beslut vilket även mina resultat påvisar att barnens delaktighet är något som bör eftersträvas inom den pedagogiska verksamheten. (Utbildningsstyrelsen, 2022:2b, 2, 3, 6)

Venninen et al. (2013) beskriver att genom en miljö där barnens röst samt åsikter blir hörda, där barnen upplever delaktighet så främjas även barnens rättigheter vilket resultaten i artikel (3) även beskriver att genom en deltagande miljö uppfylls samt genomförs barnens rättigheter.

Resultaten visar att barnens delaktighet är något som bör eftersträvas dagligen inom småbarnspedagogiken, då det inverkar positivt på barnets sociala och emotionella utveckling men även bidrar till barnets välbefinnande. Upplevelsen av att man blir hörd och sedd är viktigt för att ett deltagande ska åstadkommas. Det ligger på pedagogernas ansvar för att stödja barnets delaktighet inom den pedagogiska verksamheten. Då upplevelsen av delaktighet åstadkommer så uppfylls även känslorna av tillhörighet och samhörighet då delaktigheten är starkt kopplat till att höra till gemenskapen. (Statsrådet, 2019:8, Sandvik & Johannesen, 2010, Venninen et al., 2013, Weckström et al., 2021, 2, 3, 6, 7)

För att barnets upplevelse av delaktighet ska uppnås bör pedagoger skapa en trygg miljö som är präglad av goda relationer mellan pedagog och barn, där respekt, värme samt gott bemötande är centrala värderingar för båda parterna. (Statsrådet, 2019, 2, 3, 6, 7)

8.3 Användbarhet och förslag till fortsatt forskning

Denna litteraturstudies resultat är användbart för pedagoger inom småbarnspedagogiken för att få en mer omfattande och djupare förståelse för barnets utveckling, samt för att inse betydelsen av kompisrelationerna samt vikten av att höra till en gemenskap.

Det finns relativt mycket forskning gällande vikten av att stödja barnets delaktighet, och medan jag analyserade Peltola et al., (2023) artikel, kom det fram att upplevelsen av utanförskap kan vara skadliga för barn samt kan orsaka negativa fysiska känslor, som magsmärter, stressreaktioner. Jag är inte insatt gällande barnets upplevelser av

utanförskap, men jag tänker att det är något som förekommer rätt ofta inom småbarnspedagogiken som jag har stött mig på.

Mina tankar kring fortsatt forskning är att undersöka kring barnets upplevelser av utanförskap och marginalisering skulle vara ett ämne som skulle vara givande och lärorikt, för att kunna förebygga och motverka utanförskap och marginalisering inom småbarnspedagogiken. Ifall barnet upplever ett utanförskap, hurudant förebyggande arbete görs för en mer inkluderande gemenskap inom barngruppen.

Källor

- Afshordi, N., & Liberman, Z. (2021). *Keeping friends in mind: Development of friendship concepts in early childhood*. *Social Development*, 30(2), 331–342. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1111/sode.12493>
- Barnombudsmannen. (2023). *FN:s konvention om barnets rättigheter*. <https://lapsi-asia.fi/sv/konvention-om-barnets-rattigheter>
- Brogaard-Clausen, S., & Robson, S. (2019). *Friendships for wellbeing?: parents' and practitioners' positioning of young children's friendships in the evaluation of wellbeing factors*. *International Journal of Early Years Education*, 27(4), 345–359. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1080/09669760.2019.1629881>
- Boldermo, S. (2020). *Fleeting moments: young children's negotiations of belonging and togetherness*. *International Journal of Early Years Education*, 28(2), 136–150. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1080/09669760.2020.1765089>
- Correia, N., Aguiar, C., & Amaro, F. (2023). *Children's participation in early childhood education: A theoretical overview*. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 24(3), 313–332. <https://doi.org/10.1177/1463949120981789>
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2008). *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning* (2. [uppdaterade] utg.). Natur och Kultur.
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2015). *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning* (Fjärde utgåvan.). Natur & Kultur.
- Forskningsetiska delegationen. (2023). *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. <https://tenk.fi/sv/forskningsfusk/god-vetenskaplig-praxis-gvp>
- Garvey, D. (2017). *Nurturing Personal, Social and Emotional Development in Early Childhood*. Jessica Kingsley Publishers. <https://www.perlego.com/book/953168/nurturing-personal-social-and-emotional-development-in-early-childhood-a-practical-guide-to-understanding-brain-development-and-young-childrens-behaviour-pdf>
- Heiskanen, N., Juutinen, J., Alanko, A., & Vuorisalo, A. (2021). *Children's participation and rights in early childhood education and care: Guest editorial*. *Early Childhood Education Journal*, 10 (1), 1-5. <https://journal.fi/jecer/article/view/114147/67346>
- Hyson, M. (2023). *Spotlight on Young Children: Social and Emotional Development, Revised Edition*. National Association for the Education of Young Children. <https://www.perlego.com/book/3849806/spotlight-on-young-children-social-and-emotional-development-revised-edition-pdf>
- Jacobsen, D. I., & Järvå, H. (2007). *Förståelse, beskrivning och förklaring: Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Studentlitteratur.
- Johansson, E., & Pramling Samuelsson, I. (2007). "Att lära är nästan som att leka": Lek och lärande i förskola och skola. Liber.

- Kangas, J., Venninen, T., & Ojala, M. (2016). *Educators' perceptions of facilitating children's participation in early childhood education*. *Australasian Journal of Early Childhood*, 41(2), 85–94. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1177/183693911604100212>
- Kirvesniemi, T., Poikolainen, J., & Honkanen, K. (2019). *The Finnish day-care centre as an environment for learning social-emotional well-being*. *Early Childhood Education Journal*, 8(1), 26-46. <https://journal.fi/jecer/article/view/114103/67302>
- Larivière, B. D., Aubuchon, O., Blondin, A., Dupont, D., Libenstein, J., Séguin, F., Tremblay, A., Zarglayoun, H., Herba, C. M., & Beauchamp, M. H. (2022). *Children's perspectives on friendships and socialization during the COVID-19 pandemic: A qualitative approach*. *Child: Care, Health & Development*, 48(6), 1017–1030. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1111/cch.12998>
- Leggett, N., & Ford, M. (2016). *Group Time Experiences: Belonging, Being and Becoming Through Active Participation Within Early Childhood Communities*. *Early Childhood Education Journal*, 44(3), 191–200. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-015-0702-9>
- Lindqvist, G. (1996). *Lekens möjligheter: Om skapande lekpedagogik i förskola och skola*. Studentlitteratur.
- Lillemyr, O. F., & Claesdotter, A. (2013). *Lek på allvar: En spännande utmaning* (1. uppl.). Liber.
- Liu, L., Wu, Y., & Li, Y. (2022). *Linking family relationships with peer relationships based on spillover theory: A positive perspective*. *Journal of Social and Personal Relationships*, 39(7), 2094–2116. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1177/02654075221074399>
- Lastensuojelun keskusliitto. (2023). *Konventionen om barnets rättigheter*. <https://www.lapsenoikeudet.fi/sv/konventionen-om-barnets-rattigheter/>
- Morkel, V., & McLaughlin, T. (2015). *Promoting Social and Emotional Competencies in Early Childhood: Strategies for Teachers*. 16.1:2015. 45-51. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1240550.pdf>
- Neri Tejada, J., Li, L., & Hammer, M. (2023). *Children's Classroom Experiences in Building Peer Relationships*. *Early Childhood Education Journal*. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-023-01484-w>
- Pape, K. (2016). *Lekfullt samspel i förskolan*. Lärarförlaget.
- Peltola, A., Karlsson, L., & Kangas, J. (2023). *'It has also happened to me': Children's peer exclusion experiences in Finnish pre-primary school through children's narrations*. *Journal of Early Childhood Research*, 21(3), 328-340. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1177/1476718X231159290>
- Riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården. (2014). *Barn- och ungdomsetik inom social- och hälsovården*. ETENE-publikationer. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70264/URN_ISBN_978-952-00-3459-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Shoaga, O. (2015). *Play and learning: inseparable dimension to early childhood education*. Journal of Educational and Social Research, 5 (2) 186-192. <https://www.richtmann.org/journal/index.php/jesr/article/view/6575/6300>
- Statsrådet (2019:8). *Förutsättningar för uppväxt, lärande och delaktighet för alla*. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161561/VN_2019_8_Forutsattningar_for_uppvaxt_larande_och_delaktighet_for_alla.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Taylor, C. (2015). *Learning in Early Childhood: experiences, relationships and ' Learning to Be '*. European Journal of Education, 50(2), 160–174. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1111/ejed.12117>
- UNICEF. (2023). *Vilka är barnets rättigheter? Barnkonventionen*. <https://www.unicef.fi/vart-arbete/barnets-rattigheter/barnkonventionen/>
- Utbildningsstyrelsen. (2022:2b). *Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Grunderna_for_planen_for_smabarnspedagogik_2022_1.pdf
- Utbildningsstyrelsen. (2023). *Delaktighet i småbarnspedagogen – videoserie*. <https://www.oph.fi/sv/delaktighet-i-smabarnspedagogiken-videoserie>
- Venninen, T., Leinonen, J., Lipponen, L., & Ojala, M. (2014). *Supporting Children's Participation in Finnish Child Care Centers*. Early Childhood Education Journal, 42(3), 211–218. <https://doi-org.ezproxy.arcada.fi:2443/10.1007/s10643-013-0590-9>
- Wang, Y., Kajamies, A., Hurme, T.-J., Kinoshita, J., & Tuire, P. (2018). *Now it's Your Turn. Preschool Children's Social and Emotional Interaction in Small Groups*. Early Childhood Education Journal, 7 (2), 255-281. <https://journal.fi/jecer/article/view/114095/67294>
- Weckström, E., Lastikka, A.-L., Karlsson, L., & Pöllänen S. (2021). *Enhancing a culture of participation in early childhood education and care through narrative activities and project-based practices*. Early Childhood Education Journal, 10(1), 6-32. <https://journal.fi/jecer/article/view/114148/67347>
- Whitebread, D., Grau, V., Kumpulainen, K., McClelland, M., Perry, N., & Pino-Pasternak, D. (2019). *The SAGE Handbook of Developmental Psychology and Early Childhood Education* (1st ed.). SAGE Publications. <https://www.perlego.com/book/984192/the-sage-handbook-of-developmental-psychology-and-early-childhood-education-pdf>

Bilagor

Bilaga 1: Valda databas och antal använda artiklar

Databas	Datum	Sökord	Antal träffar	Antal inkluderade artiklar & titel
Springer Link (inom Early Childhood Education Journal)	5.12.2023	Friendship AND peer relationships	5	1 <i>Children's Classroom Experiences in Building Peer Relationships.</i>
Sage Journals	7.12.2023	Manuell sökning	-	1 <i>Children's participation in early childhood education: A theoretical overview.</i>
EBSCO	9.12.2023	Participation in early childhood education AND belonging and being	128	2 <i>Group Time Experiences: Belonging, Being and Becoming Through Active Participation Within Early Childhood Communities.</i> & <i>Fleeting moments: young children's negotiations of belonging and togetherness.</i>
Sage	9.12.2023	Friendship development	1071	1 <i>'It has also happened to me': Children's peer exclusion experiences in Finnish pre-primary school through children's narrations.</i>
EBSCO	9.12.2023	Participation in early childhood education	338	1 <i>Educators' perceptions of facilitating children's participation in early childhood education.</i>

EBSCO	9.12.2923	Participation AND wellbeing in early childhood education AND belonging and being	22	1 <i>Learning in Early Childhood: experiences, relationships and 'Learning to Be'.</i>

Bilaga 2. Valda artiklar

Nr., Författare, årtal	Titel, tidskrift	Syfte och målgrupp	Resultat
1. Neri Tejada, J., Li, L., & Hammer, M. (2023)	Children´s Classroom Experiences in Building Peer Relationships. <i>Early Childhood Education Journal</i>	Denna studie utforskar barns vänskapsrelationer i skolmiljön och samtidigt beskriver samt framhäver hur barn kan interagera och aktivt själv påverka olika situationer för att skapa utrymmen för vänskapsrelationer.	Resultaten tyder på att när skolmiljön inte skapar förutsättningar för att vänskapsrelationer ska utvecklas, kan barn själva ta initiativ för att skapa samt bygga dessa relationer.
2. Correia, N., Aguiar, C., & Amaro, F. (2021)	Children´s participation in early childhood education: A theoretical overview.	Denna studie behandlar begreppet delaktighet och betraktar barns delaktighet som en grundläggande rättighet och som betonar dess betydelse inom olika utbildningstjänster, speciellt inom småbarnspedagogiken. I studien framkommer det olika modeller och teoretiska ramar för att förstå delaktighetens betydelse för barnet och dess utveckling.	Barnets upplevelse av delaktighet är nödvändigt för barnets utveckling. Genom olika pedagogiska modeller kan professionella stödja upplevelsen av delaktighet. För att en upplevelse av delaktighet ska åstadkommas bör barns röster bli hörda samt beaktas.
3. Leggett, N., & Ford, M. (2016)	Group Time Experiences: Belonging, Being and Becoming Through Active Participation Within Early Childhood Communities. <i>Early Childhood Education Journal.</i>	I denna studie diskuteras barnets upplevelser av gemenskap samt tillhörighet och dess betydelse för barnets utveckling. Även barnets deltagande i både små och större grupper diskuteras och beskrivs ytterligare hur dessa grupper inverkar på barnets deltagande samt utveckling och lärande.	I stora grupper observerar barnen, de lyssnar, löser problem samtidigt som de interagerar med andra, medan i mindre grupper främjs den kvalitativa interaktionen mellan barn och pedagog. Resultaten tyder på att gemenskapen i sig är viktigaste för barnets lärande samt utveckling.
4. Boldermo, S. (2020)	Fleeting moments: young children´s negotiations of belonging and togetherness. (<i>International Journal of Early Years Education</i>)	I denna studie analyseras och observeras 12 tvååringars sociala interaktioner samt upplevelsen av delaktighet inom olika situationer under dagen, speciellt under lunchen och övergångssituationer.	Upplevelsen av delaktighet är viktig för barnets utveckling, och att höra till gruppen är nödvändigt. Genom att arrangera dagliga gemensamma aktiviteter, att spendera tillsammans tid

			värnas upplevelsen av tillhörighet och av att vara en del av gemenskapen.
5. Peltola, A, Karlsson, L., & Kangas, J. (2023)	'It has also happened to me': Children's peer exclusion experiences in Finnish pre-primary school through children's narrations. (<i>Journal of Early Childhood Research</i>)	Fokus för denna studie var på gemenskapens inverkan samt vänskapsrelationernas betydelse för barnet.	Att uppleva tillhörighet och samhörighet är något som alla människor behöver känna, detta är speciellt viktigt under barndomen. Gemenskapen, vänskapsrelationer påverkar starkt barnets välbefinnande samt sociala och emotionella utveckling.
6. Kangas, J., Venninen, T., & Ojala, M. (2016)	Educators' perceptions of facilitating children's participation in early childhood education. (<i>Australasian Journal of Early Childhood</i>)	Pedagogernas arbetssätt och synsätt är avgörande för den pedagogiska verksamheten och barnets upplevelse av delaktighet. Denna studie beskriver och framhäver pedagogernas roll kring barnets delaktighet.	Resultaten tyder på att pedagogerna har en avgörande samt viktig roll i att stödja barns delaktighet. Genom att man har förståelse för barnets utveckling samt behov kan man stödja upplevelsen av delaktigheten.
7. Collete, T. (2015)	Learning in Early Childhood: experiences, relationships and 'Learning to Be'. (<i>European Journal of Education</i>)	I denna studie diskuteras och analyseras kring främjandet av föräldrarnas, pedagogernas anknytningar samt lyhördhet för barnets lärande samt utveckling.	Positiva och goda tidiga erfarenheter inverkar positivt på barnets utveckling. Det ligger på föräldrarnas samt professionellas ansvar att skapa en miljö där sociala kompetenser kan utvecklas och stödjas.